

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIEMUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

Historyczny zespół budowlany

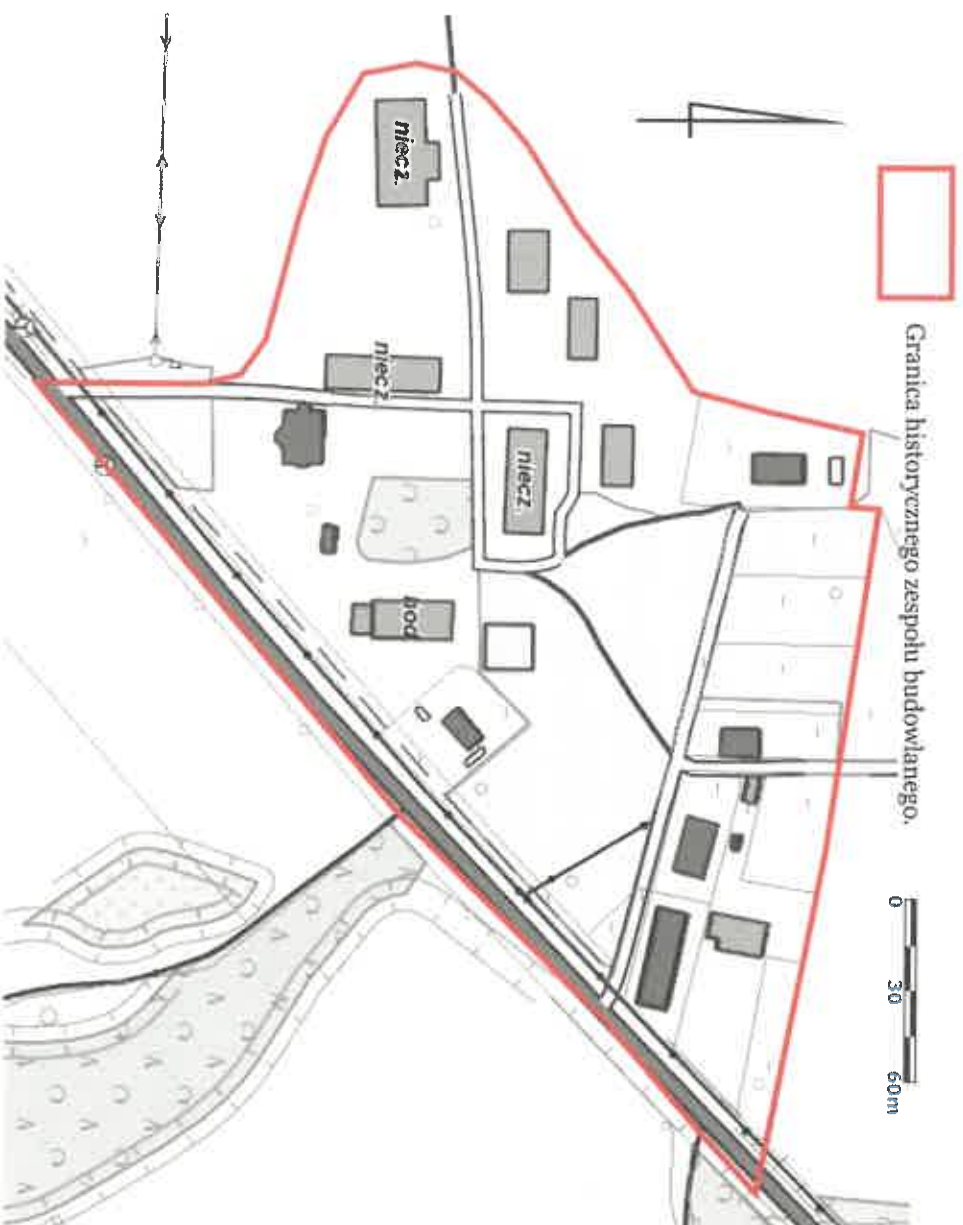
2. Czas powstania

1787, ok. 1825, 1850, 1945

3. Miejscowość

WĄSOSZ CEGIELNIA
(Podmieście)

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **GÓROWSKI**

Gmina **WĄSOSZ**

6. Współrzędne geograficzne

51°33'47"N 16°41'31"E

7. Użytkowanie obecne
mieszkalne
rolnicze

8. Stan zachowania

4

Historia wsi i dóbr: Gola Wąsoska jest osadą o rodowodzie nowożytnym. W latach 1765 - 1787 odnotowano na jej terenie: 5 - 8 kmięci, 3 - 8 zagrodników oraz 1 chałupnika. Wówczas na terenie wsi funkcjonował dom gminny. Liczba mieszkańców wynosiła 85. Gola wchodziła w skład domeny królewskiej w Wąsoszu. Około poł. XIX w. we wsi znajdowało się 20 domów, wiatrak i cegielnia dominialna. Ogólna liczna ludności w tym czasie wynosiła 151 osób. Przysiółek Goli Wąsoskiej - Podmieście (Stadtvorwerk) w okresie 1830 - 1845 posiadał 40 domów, 2 folwarki - zwane dużym i małym, 6 wiatraków, dominalny browar, gorzelnię, cegielnię. Poza hodowlą owiec i bydła rozwój Podmieścia przebiegał w oparciu o lokalny przemysł browarniany i cegielni. Podmieście usytuowane jest ok. 1,5 km na północno-wschód od Wąsosza, po zachodniej stronie drogi Rawicz-Lubin, na krawędzi wyższej terasy rzeki Orli, przecinanej niewielkimi dolinami małych cieków. W efekcie powstała forma terenowa o ekspozycji okrzężnej, nachylona w kierunku południowym, na której znajdują się zabudowania dawnej cegielni. Zabudowania sąsiadują z dużymi kompleksami leśnymi. Zespół zabudowy o kompozycji geometrycznej, rozproszonej z podwórzem gospodarczym w centrum.

Bibliografia:

- Adressbuch des Grundbesitzes in der Provinz Schlesien, Berlin 1937
  - Buße S., Eisenbahnen in Schlesien, Eggham 1989
  - Knie J., Alphabetisch-statistisch-topographische Übersicht der Dorfer, Flecken, Städte und anderen Orte der königliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845
  - Kwartalnik Górowski 1/2003, red. Z. Hanulak, Góra 2003
  - Regesty Śląskie, red. W. Korta, t. 1 (1343-1348), Wrocław 1975 ; t. 2 (1349-1354), Wrocław 1983; t. 3 (1355-1357), Wrocław 1990; t. 4 (1358-1359), Wrocław (bez daty wydania); t. 5 (1360), Wrocław 1992
  - Słownik etymologiczny miast i gmin PRL, Wrocław 1984
  - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsosz, Wąsosz 2000
  - Zimmermann F. A., Beyträge zur Beschreibung von Schlesien, Bd 1-13, 1786
- Materiały kartograficzne:**
- Messtischblatt, pomiar 1887 r., nowelizacja 1929 r., wydanie 1937-1940 r.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu przestrzennego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu przestrzennego, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji.